

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Notitie nader onderzoek ecologie De Vluchtheuvel Norg

Opdrachtgever: Poland & Wagenaars / Poland & Wagemakers B.V.

projectnummer: 160.60.50.00.00

Aan: [REDACTED]

Van: [REDACTED]

Onderwerp: Notitie Nader onderzoek ecologie De Vluchtheuvel Norg

Datum: 23-04-2018

Aanleiding

Er zijn plannen om op de locatie Donderseweg 12 te Norg het voormalige familiepark De Vluchtheuvel te herontwikkelen en een Health- en lifestyleconcept te realiseren.

Uit het ecologisch onderzoek dat op 8 november 2016 door BügelHajema Adviseurs bv is uitgevoerd op deze locatie, blijkt dat in het plangebied potentieel leefgebied aanwezig is voor beschermde soorten vleermuizen, hazelworm, levendbarende hagedis, adder, vogels met een jaarrond beschermde nestplaats en steenmarter. Om inzicht te krijgen in de aan- of afwezigheid van deze beschermde soorten, in het terreingebruik van deze soorten en/of als gevolg van de beoogde ontwikkelingen sprake is van overtreding van verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming (Wnb), is aanvullend onderzoek uitgevoerd.

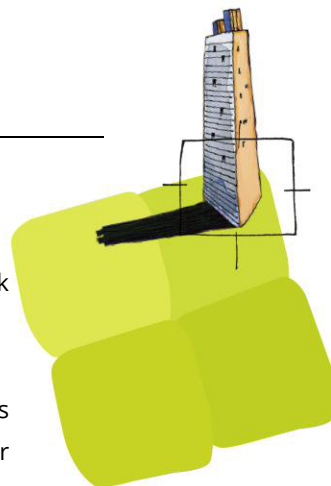
Het plangebied ligt daarnaast in het NNN en de herontwikkeling voorziet in de kap van bomen. Een nadere analyse in het kader van het NNN, alsook een analyse ten aanzien van bescherming van houtopstanden uit de Wnb is derhalve noodzakelijk.

Voorliggende notitie beschrijft de resultaten van het aanvullend onderzoek naar (beschermde) soorten en de analyse ten aanzien van de ligging in het NNN en houtopstanden in het kader van de Wnb. Eerst gaan wij in op soortenbescherming, daarna komt gebiedsbescherming aan de orde.

Beschrijving plangebied 2017

Het voormalige familierecreatiepark vormt een bosrijk park met zowel loofbomen als naaldbomen. Ook zijn enkele open stukken (met structuurrijke ruigte of gras) aanwezig. In het park zijn restanten van het familiepark zichtbaar in de vorm van funderingen, zwembaden en een boerderijtje.

Aan de wegzijde bevindt zich het parkeerterrein bestaande uit asfalt en is een gebied met zand aanwezig (voormalig parkeerterrein). Het bosperceel betreft een gemengd bos met in de ondergroei soorten als gewone braam en varens. De tijdelijke onderkomens (zoals caravans), alsmede restanten

BügelHajema, Adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Vaart NZ 50, 9401 GN Assen T 0592 316 206

E info@bugelhajema.nl W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

van bebouwing en opslag van dennen op het parkeerterrein die ten tijde van het verkennend veldbezoek in 2016 nog op het terrein aanwezig waren, zijn in de loop van 2017 verwijderd.

Soortenbescherming

ONDERZOEKSMETHODEN

Ten behoeve van de inventarisaties naar beschermde soorten zijn in het daarvoor geschikte seizoen meerdere veldbezoeken afgelegd. Onderstaande tabel 1 geeft per soort(engroep) de onderzoeksdata en weersomstandigheden weer. Per soort(engroep) is vervolgens aangegeven op welke wijze het onderzoek is uitgevoerd.

Tabel 1. Onderzoeksdata en weersomstandigheden

Soortengroep	Datum	Soort onderzoek	Weersomstandigheden
Zoogdieren	23-05-2017	Inventarisatie steenmarter	18 °C, zonnig, 3 bft
	22-06-2017	Inventarisatie steenmarter	23 °C, zonnig en licht bewolkt, 3 bft
Vleermuizen	23-05-2017	Onderzoek boomholtes	18 °C, zonnig, 3 bft
	31-05-2017	Avondinventarisatie verblijfplaatsen en foerageergebied	16 °C, onbewolkt, 3 bft
	05-07-2017	Ochtendinventarisatie verblijfplaatsen en foerageergebied	14°C, licht bewolkt, 2 Bft
	16-08-2017	Avondinventarisatie verblijfplaatsen en foerageergebied	15°C, zonnig en licht bewolkt, 2 Bft
	12-09-2017	Avondinventarisatie verblijfplaatsen en foerageergebied avond bezoek	13°C, bewolkt, 3 bft
Vogels	23-05-2017	Inventarisatie jaarrond beschermde nestplaatsen	18 °C, zonnig, 3 bft
	22-06-2017	Inventarisatie jaarrond beschermde nestplaatsen	23 °C, zonnig en licht bewolkt, 3 bft
Reptielen	23-05-2017	Inventarisatie levendbarende hagedis en hazelworm en adder	18 °C, zonnig, 3 bft
	22-06-2017	Inventarisatie levendbarende hagedis en hazelworm en adder	23 °C, zonnig en licht bewolkt, 3 bft
	16-08-2017	Inventarisatie levendbarende hagedis en hazelworm en adder	17°C, zonnig en licht bewolkt, 2 bft
	05-09-2017	Inventarisatie levendbarende hagedis en hazelworm en adder	18°C, licht bewolkt, 2 bft
	03-10-2017	Inventarisatie levendbarende hagedis en hazelworm en adder	16°C, zonnig, 1 bft

- Steenmarter

Tijdens de inventarisatierondes van steenmarter is gezocht naar sporen (uitwerpselen, prooiresten) in het plangebied en specifiek in en rond (restanten van) bebouwing. Tijdens de vleermuizeninventarisaties is aanvullend gelet op aanwezigheid van (sporen) van steenmarter.

- Vleermuizen

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd op basis van het Vleermuisprotocol 2017¹. Dit protocol is in 2009 ontwikkeld door bijdragen van meerdere partijen en wordt jaarlijks geëvalueerd door het Vleermuisvakberaad - deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO).

Vleermuizen maken verspreid over het jaar gebruik van verschillende verblijven (winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaats). Een volledig vleermuizenonderzoek naar vaste verblijfplaatsen bestaat gemiddeld uit vier inventarisaties die verspreid over de periode half mei tot en met begin oktober worden uitgevoerd. Op deze manier wordt een seizoensbreed beeld verkregen van het gebruik van het plangebied door vleermuizen. Twee inventarisaties (avond- en ochtendbezoek) zijn uitgevoerd in de periode half mei-half juli (specifiek gericht op de aanwezigheid van kraam- en zomerverblijven) en twee inventarisaties (avondbezoeken) in de periode half augustus-begin oktober (gericht op de aanwezigheid van paar- en zomerverblijven). De inventarisaties zijn uitgevoerd door twee onderzoekers. Alle inventarisaties vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden (zie tabel 1) en duurden twee uur. De inventarisaties starten rond zonsondergang, dan wel twee uur voor zonsopkomst.

Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Deze echolocatie vindt plaats door middel van ultrasone geluiden die de vleermuis produceert; deze geluiden zijn soortspecifiek (frequentie en ritme). Met behulp van een ultrageluiddetector (batdetector) kunnen deze geluiden voor mensen hoorbaar worden gemaakt. Bij het onderzoek is gebruikgemaakt van Pettersson D240x ultrasounddetectoren. Met een Edirol R 09-RH zijn geluidsopnamen gemaakt die later zijn geanalyseerd met behulp van het programma WaveSurfer 1.8.5.

- Vogels met een jaarrond beschermde nestplaats

Tijdens de twee inventarisatierondes voor vogels zijn de bomen in het plangebied onderzocht op aanwezigheid van nesten, uitwerpselen onder bomen, holtes en plukplaatsen en is geïnventariseerd op fysieke aanwezigheid van jaarrond beschermde soorten. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd in

¹ <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>.

het broedseizoen van vogels. Daarnaast is aanvullend tijdens de overige veldbezoeken in het plangebied ook gelet op aanwezigheid van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats.

- Hazelworm, levendbarende hagedis en adder

Tijdens de inventarisaties van reptielen zijn reeds aanwezige materialen in het plangebied omgekeerd en is gezocht naar zonnende exemplaren. Het uitleggen van extra platen had in het plangebied geen toegevoegde waarde gezien de grote hoeveelheid materialen die reeds overal verspreid in het plangebied aanwezig waren. Het betrof onder andere tegels, houten platen, textiel, plastic platen, stenen en diverse gebruiksvoorwerpen. Aanvullend is hout (stammetjes, stronken, grote takken) omgekeerd, op zoek naar reptielen. Het onderzoek is uitgevoerd conform de recent opgestelde inventarisatieprotocollen². Daarnaast is, aanvullend op de gerichte reptieleninventarisaties, ook tijdens de vleermuizeninventarisaties gezocht naar reptielen.

ONDERZOEKRESULTATEN

- Steenmarter

Er zijn geen (sporen van) steenmarters aangetroffen; de aanwezigheid van steenmarter kan derhalve worden uitgesloten.

- Vleermuizen

Inventarisatie 23 mei 2017

Tijdens de inspectie van bomen zijn geen voor vleermuizen geschikte boomholtes aangetroffen. De overige bezoeken hebben zich dan ook gericht op het aantonen van verblijfplaatsen in de bebouwing en het gebruik van het plangebied als foerageergebied.

Inventarisatie 31 mei 2017

Op de avond van 31 mei zijn erg weinig vleermuizen waargenomen. De eerste vleermuis betrof een gewone dwergvleermuis om 22.22 uur (37 minuten na zonsondergang). Deze foerageerde rond de bomen ten oosten van het boerderijtje. Later op de avond is op deze locatie nogmaals een gewone dwergvleermuis gehoord. De enige overige waarneming betrof een laatvlieger die vanaf 22.53 uur enige tijd boven het erf ten westen van het boerderijtje foerageerde.

Inventarisatie 5 juli 2017

In de ochtend van 5 juli is enkel de soort gewone dwergvleermuis waargenomen in het plangebied. Het betrof een foeragerend exemplaar om 04.00 uur nabij de ingang van het park, een exemplaar om 04.05 uur ter hoogte van de zwembadjes bij het boerderijtje en twee foeragerende exemplaren

² NGB, Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017).

om 04.25 uur ter hoogte van verhard terrein ten zuiden van de ingang van het park. Er zijn geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van een verblijfplaats.

Inventarisatie 16 augustus 2017

Op de avond van 16 augustus zijn meerdere soorten vleermuizen aangetroffen. De eerste waarneming betrof een foeragerende gewone dwergvleermuis om 21.31 uur (28 minuten na zonsondergang) nabij het boerderijtje en de zwembadjes. Op deze locatie zijn tot 23.15 uur nog driemaal waarnemingen van gewone dwergvleermuis gedaan. Ten zuiden van de boerderij foerageerde vanaf 21.35 uur enkele minuten een laatvlieger, om 21.49 uur vloog dit exemplaar weg richting het noorden. In de schuur van het boerderijtje werd om 21.40 uur een gewone grootoorvleermuis waargenomen. In de schuur zijn een paar vleugeltjes van vlinders gevonden. Om 21.48 uur vloog gewone grootoorvleermuis rond de openstaande deur aan de zuidzijde van de boerderij. Overige waarnemingen van vleermuizen zijn drie foeragerende exemplaren gewone dwergvleermuis en twee waarnemingen van een foeragerende laatvlieger verspreid over het plangebied. Er zijn geen grote aantallen vleermuizen waargenomen.

Inventarisatie 12 september 2017

Op de avond van 12 september werd de eerste vleermuis om 20.02 uur (0 minuten na zonsondergang) waargenomen. Het betrof een foeragerende laatvlieger in het noordwesten van het plangebied. Dit exemplaar vloog daarna weg richting het zuidoosten. Laatvlieger is ook om 20.14 uur op deze locatie waargenomen en vloog om 20.17 uur weg richting het zuidoosten. Om 20.19 uur en 20.25 uur foerageerde laatvlieger korte tijd boven het grasveld ten zuiden van het boerderijtje met maximaal twee exemplaren tegelijk. Gewone dwergvleermuis is enkele malen, verspreid over het hele plangebied, foeragerend waargenomen. Daarbij liet gewone dwergvleermuis ter hoogte van de ingang van het park ook sociale roepjes horen. Er werd eenmaal een overvliegende rosse vleermuis waargenomen, om 20.18 uur. Er zijn geen waarnemingen gedaan die duiden op een verblijfplaats in het plangebied.

Functie plangebied voor vleermuizen

Het plangebied vormt onderdeel van het foerageergebied van laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Gezien het geringe aantal vleermuizen dat in het plangebied foerageert, betreft het geen essentieel foerageergebied. In het boerderijtje is eenmaal een foeragerende gewone grootoorvleermuis aangetroffen. Het boerderijtje is echter altijd afgesloten geweest en pas sinds vertrek van bewoners (in de zomer van 2017) staat de deur open. Bij latere veldbezoeken was de deur weer afgesloten. Er kan dan ook niet worden gesproken van een vaste verblijfplaats van gewone grootoorvleermuis. Er is in het plangebied geen sprake van een vliegroute, essentieel foerageergebied of vaste verblijfplaats van vleermuizen.

- Hazelworm, levendbarende hagedis en adder

Gedurende alle inventarisaties gericht op reptielen is eenmalig een reptiel waargenomen. Het betrof een waarneming op 23 mei 2017 van een hazelworm onder een plastic zeil langs de zuidrand van de omheining, ter hoogte van de ingang van de Vluchtheuvel. Hazelworm is een moeilijk te inventariseren soort. De waarneming van slechts één exemplaar doet vermoeden dat het om een kleine populatie gaat. Voor hazelworm vormen bladlagen, struiken, bosranden en holletjes onder de grond geschikt zomer- en winterbiotoop.

- Vogels met een jaarrond beschermde nestplaats

Tijdens de inventarisaties zijn geen nesten, holtes of plukplaatsen van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats aangetroffen. Bovendien zijn betreffende vogelsoorten niet gezien of gehoord. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nestplaatsen kan worden uitgesloten.

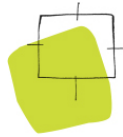
- Aanvullende waarnemingen tijdens de verschillende inventarisaties

Tijdens de inventarisatierondes ten behoeve van reptielen zijn onder de omgekeerde materialen ook amfibieën aangetroffen, zoals meerdere exemplaren gewone pad en bruine kikker. In de zwembadjes zijn bruine kikker en bastaardkikker waargenomen. Tijdens de inventarisatie met betrekking tot vogels is een reekalfje in het bos ten noordoosten van het plangebied waargenomen. Voor deze soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen in Drenthe een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

In de zwembadjes aan de westzijde van het plangebied zijn op 23 mei ook vijf volwassen exemplaren poelkikker en zes exemplaren heikikker aangetroffen (zie navolgend figuur). Poelkikker en heikikker zijn beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt.

Ondiep zwembad (links) en dieper zwembad (rechts)

Er zijn geen eiklonpen of larven van hei- en poelkikker aangetroffen en alleen van bruine kikker zijn op 23 mei enkele sub-adulte exemplaren waargenomen in het ondiepe zwembadje. De zwembadjes hebben een steile wand en behalve een laag eendenkroos is er geen vegetatie aanwezig. Doordat in de diepe zwembadjes takken liggen en bij het ondiepe zwembad tegels schuin tegen de randen liggen, is het water echter wel bereikbaar voor kikkers.

Het voortplantingswater van poelkikker en heikikker betreft voedselarme wateren met vegetatie en een ondiepe oeverzone die snel opwarmt. Gezien de terreinomstandigheden en (het ontbreken van) waarnemingen kan ervan worden uitgegaan dat de zwembaden niet in gebruik zijn als voortplantingswater voor heikikker en poelkikker. Geschikt voortplantingswater is wel aanwezig op grotere afstand (500-700 m) van het plangebied. Het betreft onder andere poelen nabij het Oostervoortsche Diep.

Verspreid op het terrein zijn een houtwal, takkenhopen en houtstronken aanwezig en er is toegang tot ruimtes onder de fundering van voormalige bebouwing. Voor poelkikker en heikikker biedt het plangebied hiermee geschikt landbiotoop. Gezien de vastgestelde aanwezigheid in het plangebied kan ervan worden uitgegaan dat op geschikte locaties binnen het plangebied ook daadwerkelijk hei- en poelkikker verblijven. De in het plangebied aangetroffen exemplaren heikikker en poelkikker behoren tot een populatie.

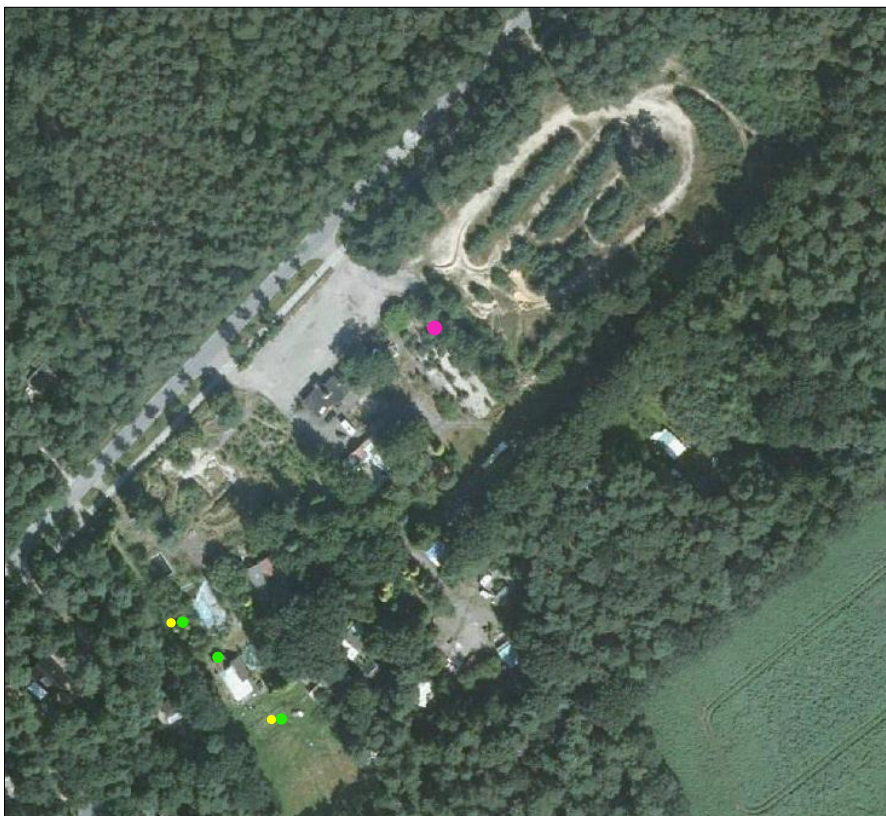
Opening onder fundering en takkenhopen

Houtwal en zwembad met kroos met takken

In het plangebied is geen sprake van een zelfstandige populatie van heikikker of poelkikker. Wel vormt het terrein onderdeel van het landbiotoop van populaties in de wijde omgeving.

Figuur 1. Vindplaatsen hazelworm (roze), heikikker (geel) en poelkikker (groen)

FUNCTIE VAN HET PLANGEBIED VOOR ONTHEFFINGSPLICHTIGE SOORTEN

In het plangebied zijn de volgende ontheffingsplichtige soorten aangetroffen:

- hazelworm; zowel zomer- als overwinteringsbiotoop;
- heikikker en poelkikker; landbiotoop.

CONCLUSIE SOORTENBESCHERMING

Ten aanzien van de soorten hazelworm, heikikker en poelkikker is met betrekking tot de voorgenomen ontwikkelingen een ontheffing ex artikel 3.8 Wnb nodig.

Met het verwijderen van opgaand groen, takkenhopen en bladlagen gaat leefgebied van hazelworm verloren (artikel 3.10, lid 2 Wnb). Met het verwijderen van groenstructuren, takkenhopen en funderingen gaat leefgebied van heikikker en poelkikker verloren (artikel 3.5, lid 4 Wnb). Bij het onzorgvuldig uitvoeren van de werkzaamheden kunnen tevens dieren worden verwond en/of gedood (artikel 3.5, lid 2 Wnb). Verbodsovertredingen kunnen niet op voorhand worden voorkomen. Daarom

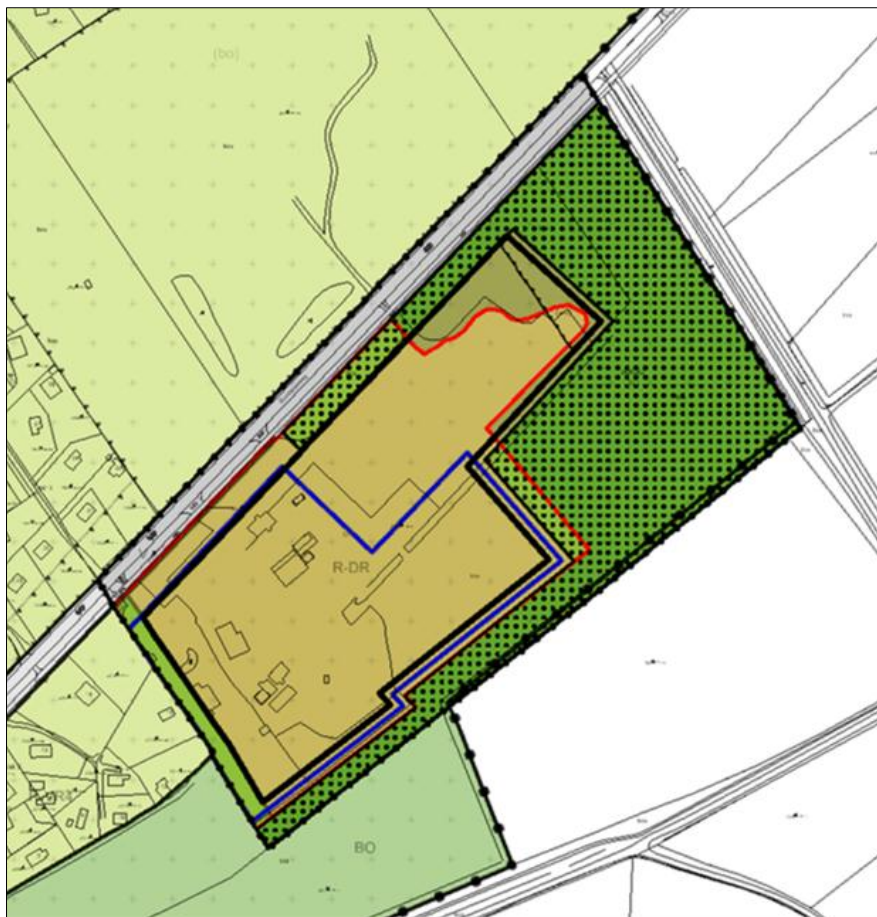

dient op basis van artikel 3.8 Wnb een ontheffing te worden aangevraagd voor uitvoering van de plannen.

Gebiedsbescherming

NNN

Zoals beschreven in het Advies Natuurwaarden ligt het gehele plangebied in het NNN. Het bestemmingsvlak is ten opzichte van eerdere plannen zodanig aangepast dat het ruimtebeslag van de nieuwe zorgfunctie niet toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. Het bestemmingsvlak wordt echter wel verschoven (zie figuur 2.). Hierdoor is het mogelijk dat enkele bomen in het noorden van het bestemmingsvlak worden gekapt.

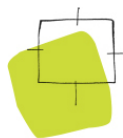

Figuur 2. Weergave huidige en nieuw bestemmings- en bouwvlak

Zwarte lijn = nieuw bestemmingsvlak (dunne lijn) en nieuw bouwvlak (dikke lijn)

Rode lijn = bestemmingsvlak vigerend plan Norgerduinen

Blauwe lijn = bouwvlak vigerend plan Norgerduinen

- Conclusie NNN

Het oppervlakte NNN neemt niet af. Wel kunnen bomen in het noordelijk deel van het bestemmingsvlak worden gekapt, afhankelijk van de uiteindelijke inrichting. Hiervoor geldt in dat geval een compensatieplicht. Gezien het feit dat slechts 30% van het bestemmingsvlak zal worden bebouwd, is er binnen het plangebied voldoende ruimte voor compensatie.

Tijdens een overleg met de heer M. Ronda van de provincie Drenthe d.d. 21 november 2017 en e-mailcontact nadien (d.d. 30 november 2017) is de ligging in het NNN en de eventuele noodzaak tot compensatie besproken.

De provincie Drenthe is akkoord met de plannen ten aanzien van de ligging in het NNN, waarbij een compensatieplicht geldt in geval van kap van de betreffende bomen.

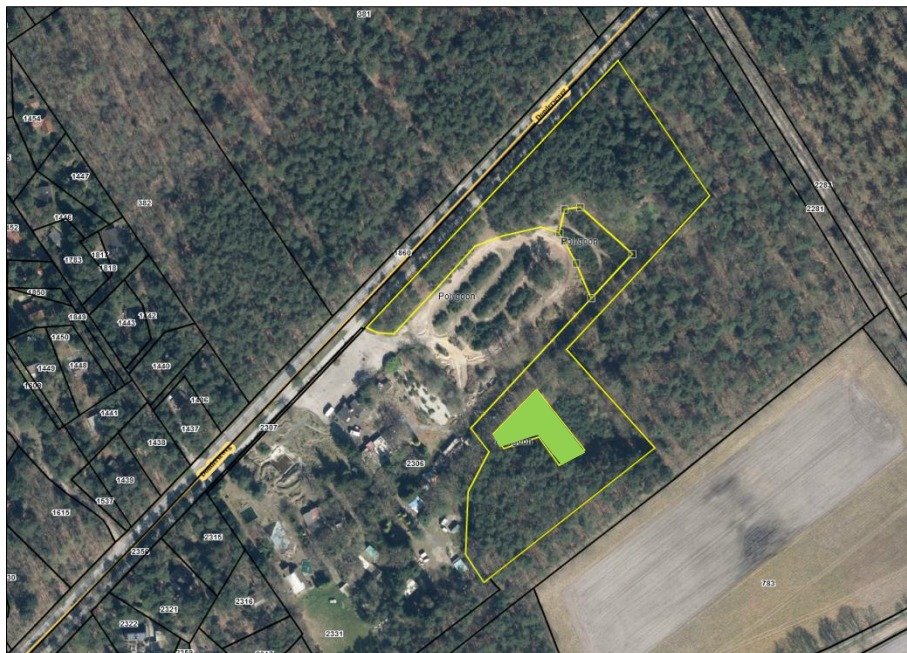
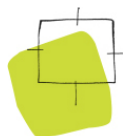
WNB HOUTOPSTANDEN

- Inventarisatie

Ten aanzien van het kappen van houtopstanden geldt in een aantal gevallen een meldplicht (Wnb artikel 4.2., lid 1). De meldplicht geldt voor velling van bomen, niet zijnde een dunning, in een houtopstand groter dan 10 are (1.000 m²) of als het 20 of meer bomen op een rij (artikel 1.1. Wnb) betreft. Houtopstanden in tuinen en op erven vallen daar niet onder.

In figuur 3 is het verschil in oppervlak weergegeven tussen het huidige en toekomstige bestemmingsvlak.

In de het document Beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe (hoofdstuk 4.1) staat: "Een kapverbod wordt opgelegd als bijzondere natuur- en landschapswaarden die kenmerkend zijn voor Drenthe door de kap worden weggenomen. Ook wordt een kapverbod opgelegd als de kap de cultuurhistorische samenhang of de herkenbaarheid van landschapskenmerken onherstelbaar wegneemt."

Figuur 3. Geel omlijnd is het deel van het bestemmingsvlak dat niet dienstbaar is geweest aan de hoofdfunctie, m.u.v. groene vlak (bron: dienst VTH provincie Drenthe)

- Conclusie houtopstanden

Als erf worden die delen van het bestemmingsvlak aangemerkt die daadwerkelijk dienstbaar zijn (geweest) aan de hoofdfunctie. Het voormalige familiepark (huidige bestemmingsvlak) kan derhalve voor een groot deel als erf worden beschouwd. In figuur 3 is geel omlijnd weergegeven welk deel van het plangebied niet als erf wordt gezien en waar dus wel een kapmelding geldt (beoordeling de heer A. Dreijer, provincie Drenthe d.d. 6 februari 2018). Het betreft de bospercelen aan de noordoost- en zuidoostzijde van het plangebied, uitgezonderd een open plek (groen aangeduid).

Het definitieve oordeel ten aanzien van houtopstanden in het kader van de Wet natuurbescherming ligt bij het bevoegd gezag, de provincie Drenthe. In een aantal gevallen kan een kapverbod worden opgelegd (zie hoofdstuk 4.1 Beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe). Bij kap geldt tevens een herplantplicht; de herplant van bomen dient binnen drie jaar te worden gerealiseerd.